

Ο περί Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την Ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας Νόμος του 2002 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 177(Ι) του 2002

Ο ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΙΣΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΔΡΩΝ
ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ, Ή ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΠΟΔΙΔΕΤΑΙ ΙΣΗ ΑΞΙΑ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2002

Για σκοπούς εναρμόνισης με τις πράξεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο—

- (α) «Οδηγία 75/117/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Φεβρουαρίου 1975 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των αμοιβών μεταξύ εργαζομένων ανδρών και γυναικών» (ΕΕ L 45 της 19.2.1975, σελ. 19), και
- (β) «Οδηγία 97/80/ΕΚ του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1997 σχετικά με το βάρος απόδειξης σε περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης λόγω φύλου» (ΕΕ L 14 της 20.1.1998, σελ. 16).

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την Ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας Νόμος του 2002. Συνοπτικός
τίτλος.

2. Στον παρόντα Νόμο, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια— Ερμηνεία.

«άμεση διάκριση λόγω φύλου» σημαίνει δυσμενή μεταχείριση ευθέως και εμφανώς συνδεδεμένη με το φύλο·

«αμοιβή» περιλαμβάνει τη συνήθη βασική παροχή και οποιεσδήποτε πρόσθετες παροχές που καταβάλλονται απευθείας ή έμμεσα, είτε σε χρήμα είτε σε είδος, από τον εργοδότη προς τον εργοδοτούμενο σε αντάλλαγμα προσφερθείσας εργασίας·

«απασχόληση» σημαίνει παροχή εργασίας ή υπηρεσιών, με αμοιβή, βάσει ατομικής συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας ή μαθητείας ή άλλης ατομικής συμβάσεως ή σχέσεως, διεπομένης είτε από το ιδιωτικό είτε από το δημόσιο δίκαιο, σε οποιοδήποτε τομέα ή κλάδο δραστηριότητας, ιδιωτικό ή δημόσιο, συμπεριλαμβανομένων της Δημόσιας Υπηρεσίας, της Δικαστικής Υπηρεσίας, της Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, των νομικών προσώπων ή οργανισμών δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, των Ενόπλων Δυνάμεων και των Δυνάμεων Ασφαλείας·

«αρμόδια αρχή» σημαίνει τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων·

«αρχή της ισότητας στην αμοιβή» σημαίνει την απουσία κάθε διακρίσεως λόγω φύλου, είτε άμεσης είτε έμμεσης, όσον αφορά την αμοιβή για ίδια εργασία ή για εργασία ίσης αξίας·

«έμμεση διάκριση λόγω φύλου» υπάρχει όταν μια διάταξη, μια πρακτική, ένας όρος ή ένα κριτήριο, εκ πρώτης όψεως ουδέτερη/ο, θίγει ένα σημαντικά υψηλότερο ποσοστό ατόμων ενός φύλου, εκτός εάν η διάταξη αυτή ή η πρακτική ή ο όρος ή το κριτήριο, μπορεί να δικαιολογηθεί από αντικειμενικούς παράγοντες άσχετους προς το φύλο·

«Επιθεωρητής» σημαίνει τον Επιθεωρητή ή άλλο λειτουργό που ορίζεται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 10.

«Επιτροπή» σημαίνει την Επιτροπή Έρευνας και Αξιολόγησης Εργασίας, που διορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 15.

«εργασία ίσης αξίας» σημαίνει εργασία που επιτελείται από άνδρες και γυναίκες, η οποία είναι όμοιας ή κατ' ουσίαν όμοιας φύσης ή στην οποία αποδίδεται ίση αξία, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων όπως αυτά καθορίζονται στο άρθρο 18.

«εργοδοτούμενος» σημαίνει κάθε άνδρα ή γυναίκα που εργάζεται ή μαθητεύει με πλήρη ή μερική απασχόληση, για ορισμένο ή αόριστο, συνεχή ή μη, χρόνο, ασχέτως του τύπου απασχολήσεως, συμπεριλαμβανομένων και των κατ' οίκον εργαζομένων, αλλά μη περιλαμβανομένων των αυτοεργοδοτούμενων προσώπων.

«πρακτική» σημαίνει κάθε επαναλαμβανόμενη μονομερή πράξη εργοδότη, υπό οιαδήποτε μορφή και εάν εκδηλώνεται, που είναι σχετική με τα ρυθμιζόμενα με τον παρόντα Νόμο θέματα.

«σύμβαση εργασίας» σημαίνει οποιαδήποτε γραπτή ή προφορική συμφωνία σε σχέση με απασχόληση που έχει συναφθεί μεταξύ ενός εργοδοτούμενου ή ομάδας εργοδοτούμενων ή της συνδικαλιστικής οργάνωσης ή των συνδικαλιστικών οργανώσεών τους και ενός εργοδότη ή οργάνωσης εργοδοτών.

«Τεχνική Επιτροπή» σημαίνει την Τεχνική Επιτροπή που διορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 20.

Σκοπός του παρόντος Νόμου.

«Υπουργός» σημαίνει τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. 3.

Σκοπός του παρόντος Νόμου είναι η διασφάλιση της εφαρμογής αρχής της ισότητας στην αμοιβή μεταξύ ανδρών και γυναικών για ίδια εργασία ή για εργασία ίσης αξίας.

Πεδίον Εφαρμογής.

4. Ο παρών Νόμος εφαρμόζεται σε όλους τους εργοδοτούμενους, αναφορικά με όλες τις δραστηριότητες που έχουν σχέση με την απασχόληση.

Παροχή ίσης αμοιβής σε άνδρες και γυναίκες για ίδια εργασία και εργασία ίσης αξίας.

5.—(1) Κάθε εργοδότης οφείλει να παρέχει σε άνδρες και γυναίκες εργοδοτούμενους ίση αμοιβή για ίδια εργασία και για εργασία ίσης αξίας, ανεξάρτητα από το φύλο του εργοδοτούμενου.

(2) Χωρίς επηρεασμό της γενικότητας του εδαφίου (1) του παρόντος άρθρου, ιδιαίτερα, όταν χρησιμοποιείται σύστημα επαγγελματικής κατατάξεως για τον καθορισμό των αμοιβών, το σύστημα αυτό πρέπει να βασίζεται σε κοινά κριτήρια για τους εργοδοτούμενους άνδρες και γυναίκες και να διαμορφώνεται κατά τρόπο που να αποκλείει τις διακρίσεις που βασίζονται στο φύλο.

(3) Η σύγκριση μεταξύ εργοδοτούμενων γίνεται με αναφορά σε εργοδοτούμενους που εργοδοτούνται ή εργοδοτήθηκαν στον ίδιο εργοδότη, ή σε επιχείρηση που ελέγχει τον εργοδότη, κατά τα δύο προηγούμενα ή επόμενα χρόνια.

Ενημέρωση εργοδοτούμενων και εργοδοτών.

6.—(1) Η αρμόδια αρχή υποχρεούται να ενημερώνει τους εργοδοτούμενους και τους εργοδότες, καθώς και τις οργανώσεις αυτών, σχετικά με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου και τις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή του, με έντυπα και κάθε άλλο πρόσφορο μέσον.

(2) Οι οργανώσεις των εργοδοτούμενων ενημερώνουν τους εργοδοτούμενους για το περιεχόμενο του παρόντος Νόμου και για τα μέτρα που λαμβάνονται προς εφαρμογή του και προς διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της ισότητας στην αμοιβή, με έγγραφες ανακοινώσεις στους οικείους πίνακες που βρίσκονται στους χώρους εργασίας, εκτός του χρόνου απασχολήσεως, ή με οποιοδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο.

(3) Οι εργοδότες υποχρεούνται να διευκολύνουν τις οργανώσεις των εργοδοτούμενων να προβαίνουν στην αναφερόμενη στο εδάφιο (2) του παρόντος άρθρου ενημέρωση των εργοδοτούμενων.

7.—(1)(α) Κάθε υφιστάμενη κατά την έναρξη της ισχύος το παρόντος Νόμου διάταξη νόμου που είναι αντίθετη προς τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, καταργείται κατά το μέρος που περιέχει άμεση ή έμμεση διάκριση εις βάρος του ενός φύλου.

Κατάργηση ή
ακυρότητα
αντίθετων
ρυθμίσεων.

(β) Αν η διάκριση στην οποία αναφέρεται η παράγραφος (α) του παρόντος εδαφίου συνίσταται σε χορήγηση δικαιώματος ή άλλου πλεονεκτήματος σε άτομα του ενός μόνο φύλου, το δικαίωμα ή πλεονέκτημα αυτό επεκτείνεται αυτοδικαίως και στα άτομα του άλλου φύλου.

(2) Η αρμόδια αρχή υποχρεούται να ανακαλέσει ή τροποποιήσει αναλόγως οποιαδήποτε ατομική ή κανονιστική διοικητική πράξη, η οποία είναι αντίθετη προς τις διατάξεις του παρόντος Νόμου.

(3) Επιφυλασσομένης της αποκλειστικής δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου δυνάμει του Άρθρου 146 του Συντάγματος—

(α) Σε περίπτωση αμφιβολίας ή αμφισβήτησεως κατά πόσο νόμος καταργήθηκε ή όχι το θέμα εκδικάζεται από αρμόδιο Επαρχιακό Δικαστήριο, η δε διαδικασία άρχεται με καταχώριση εναρκτήριας κλήσης·

(β) ανεξάρτητα από την ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου διαδικασία, η οποία αναφέρεται στην παράγραφο (α) του παρόντος εδαφίου, έκαστο Δικαστήριο κατά την άσκηση της δικής του εξουσίας δύναται να κρίνει παρεμπιπτόντως το θέμα, εάν και εφόσον είναι απαραίτητο για τη διεκπεραίωση της ενώπιον του διαδικασίας.

(4) Κάθε υφιστάμενη κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου ρύθμιση συλλογικής συμβάσεως ή ατομικής συμβάσεως εργασίας, εσωτερικού κανονισμού επιχειρήσεως ή κανόνα ελεύθερου επαγγέλματος, που είναι αντίθετη προς τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, καταργείται κατά το μέρος που περιέχει άμεση ή έμμεση διάκριση εις βάρος του ενός φύλου. Η παράγραφος (β) του εδαφίου (1) του παρόντος άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτές.

(5) Οποιαδήποτε νέα ρύθμιση συλλογικής συμβάσεως ή ατομικής συμβάσεως εργασίας, εσωτερικού κανονισμού επιχειρήσεως ή κανόνα ελεύθερου επαγγέλματος, που είναι αντίθετη προς τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, θα είναι άκυρη κατά το μέρος που περιέχει άμεση ή έμμεση διάκριση εις βάρος του ενός φύλου. Η παράγραφος (β) του εδαφίου (1) του παρόντος άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτές.

(6) Οι τελεσίδικες αποφάσεις που εκδίδονται δυνάμει του εδαφίου (3) του παρόντος άρθρου ισχύουν έναντι πάντων. Όσες αποφάσεις αφορούν συλλογικές συμβάσεις εργασίας κοινοποιούνται από τον πρωτοκολλητή του Δικαστηρίου στις αρμόδιες εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις, οι οποίες υποχρεούνται να σημειώσουν αμέσως στο κείμενο της σχετικής συλλογικής συμβάσεως και στην κατάλληλη θέση την κατάργηση, ακυρότητα ή επέκταση που διαπιστώθηκε.

(7) Εφόσον δεν έχει διαπιστωθεί κατά τα ανωτέρω η κατάργηση ή η ακυρότητα ή η επέκταση κάποιας διατάξεως ή ρυθμίσεως, η ισχύς της εξετάζεται παρεμπιπτόντως, επ' ευκαιρία σχετικής δίκης, από κάθε αρμόδιο Επαρχιακό Δικαστήριο ή το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών το οποίο, αν η διάκριση συνίσταται σε χορήγηση δικαιώματος ή άλλου πλεονεκτήματος σε άτομα του ενός φύλου, διατάσσει την επέκτασή του και στα άτομα του άλλου φύλου.

Εξέταση και τροποποίηση ή κατάργηση διατάξεων συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

8.—(1) Εντός τριών μηνών από της θέσεως σε ισχύ του παρόντος Νόμου, η αρμόδια αρχή οφείλει να καλέσει τις εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις να εξετάσουν τις υφιστάμενες διατάξεις των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, προς το σκοπό ανευρέσεως οποιασδήποτε τυχόν περιεχόμενης σ' αυτές διάταξης που είναι αντίθετη με τον παρόντα Νόμο και τροποποίησής της, έτσι ώστε να εξαλειφθεί και τυπικά τυχόν άμεση ή έμμεση διάκριση εις βάρος του ενός φύλου. Ταυτοχρόνως τους τάσσει και προθεσμία για την εκτέλεση αυτού του έργου, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος.

(2) Εφόσον παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που τάχθηκε, η αρμόδια αρχή υποχρεούται, με αίτησή της στο Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών υποβαλλόμενη εντός έξι μηνών από της λήξεως της προθεσμίας, να ζητήσει τη διαπίστωση της καταργήσεως κάθε αντίθετης προς τις διατάξεις του παρόντος Νόμου ρυθμίσεως συλλογικής συμβάσεως, κατά το μέρος που περιέχει οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διάκριση εις βάρος του ενός φύλου, εφόσον η διαπίστωση αυτή δεν έχει εν τω μεταξύ γίνει σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει το άρθρο 7 του παρόντος Νόμου. Το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών διαπιστώνει την κατάργηση, αφού ακούσει τα ενδιαφερόμενα μέρη. Αν η διάκριση συνίσταται σε χορήγηση δικαιώματος ή άλλου πλεονεκτήματος σε άτομα του ενός μόνο φύλου, το Δικαστήριο διατάσσει την επέκτασή του και στα άτομα του άλλου φύλου.

(3) Οι τελεσίδικες αποφάσεις που δέχονται τις κατά το εδάφιο (2) του παρόντος άρθρου αιτήσεις ισχύουν έναντι πάντων, κοινοποιούνται δε από τον πρωτοκολλητή του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών στις αρμόδιες εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις, οι οποίες υποχρεούνται να σημειώσουν αμέσως στο κείμενο της σχετικής συλλογικής συμβάσεως και στην κατάλληλη θέση την κατάργηση, ακυρότητα ή επέκταση που διαπιστώθηκε.

(4) Εφόσον δεν έχει διαπιστωθεί η κατάργηση ή η ακυρότητα ή δεν έχει διαταχθεί η επέκταση κάποιας ρυθμίσεως, σύμφωνα με το εδάφιο (2) του παρόντος άρθρου, η ισχύς της εξετάζεται παρεμπιπτόντως, επ' ευκαιρία σχετικής δίκης, από κάθε αρμόδιο Επαρχιακό Δικαστήριο ή το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών, το οποίο, αν η διάκριση συνίσταται σε χορήγηση δικαιώματος ή άλλου πλεονεκτήματος σε άτομα του ενός φύλου, διατάσσει την επέκτασή του και στα άτομα του άλλου φύλου.

Προστασία εργοδοτουμένων.

9.—(1) Ουδείς απολύεται από την εργασία του ή υποβάλλεται με οποιοδήποτε τρόπο σε δυσμενή μεταχείριση από τον εργοδότη του για το λόγο ότι υπέβαλε παράπονο ή έδωσε μαρτυρία ή συνέβαλε στη δίωξη παραβάτη ή στη λήψη οιασδήποτε άλλων μέτρων με βάση τον παρόντα Νόμο.

(2) Οποιοσδήποτε εργοδότης παραβαίνει τις διατάξεις του εδαφίου (1) του παρόντος άρθρου είναι ένοχος αδικήματος και σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις χίλιες λίρες.

Εφαρμογή του Νόμου και διορισμός Επιθεωρητών.

10.—(1) Ο Υπουργός έχει την ευθύνη για την εφαρμογή του παρόντος Νόμου. Ορίζει τους αναγκαίους για την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου Επιθεωρητές ή άλλους λειτουργούς, οι οποίοι θα εκτελούν το έργο και θα ασκούν τις εξουσίες και τα καθήκοντα που προβλέπουν τα άρθρα 11, 12 και 13 του παρόντος Νόμου.

(2) Οι Επιθεωρητές θα είναι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι και θα κατέχουν οργανικές θέσεις στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

(3) Οι Επιθεωρητές πρέπει να έχουν τα κατάλληλα προσόντα και επαρκή για την εκτέλεση των καθηκόντων τους εκπαίδευση, να μετεκπαιδεύονται δε και να επιμορφώνονται διαρκώς. Πρέπει να διαθέτουν κατάλληλα και προσιτά

στο κοινό γραφεία, επαρκή γραμματειακή, διοικητική και λοιπή υποστήριξη και υλικοτεχνική υποδομή, καθώς και επαρκή μεταφορικά μέσα για την άσκηση των καθηκόντων τους και να εφοδιάζονται με ειδικές ταυτότητες.

11. Οι Επιθεωρητές έχουν ως έργο κυρίως—

Κύριο έργο
Επιθεωρητή.

(α) Την εξασφάλιση της πλήρους και αποτελεσματικής εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος Νόμου, είτε με τη διεξαγωγή αυτεπάγγελτης έρευνας για τον έλεγχο της εφαρμογής του είτε με την εξέταση παραπόνων που τους υποβάλλονται για παραβίαση των διατάξεων του παρόντος Νόμου·

(β) την παροχή πληροφοριών, συμβουλών και υποδείξεων προς τους εργοδότες και τους εργοδοτούμενους σχετικά με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο τηρήσεως των διατάξεων του παρόντος Νόμου·

(γ) την αναφορά προς τον Υπουργό προβλημάτων που δημιουργούνται κατά την εφαρμογή του παρόντος Νόμου και την υποβολή προτάσεων σχετικά με μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπισή τους.

12.—(1) Κάθε Επιθεωρητής έχει, για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος Νόμου, τις ακόλουθες εξουσίες:

Εξουσίες
Επιθεωρητών.

(α) Να εισέρχεται, με την επίδειξη της ταυτότητας του, ελεύθερα και χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση, οποιαδήποτε ώρα της ημέρας ή της νύχτας, σε οποιοδήποτε χώρο απασχολήσεως, εκτός από οικιακά υποστατικά:

Νοείται ότι η είσοδος σε οικιακά υποστατικά μπορεί να γίνεται, αφού εξασφαλισθεί η συγκατάθεση του κατόχου τους·

(β) να εισέρχεται κατά τη διάρκεια της ημέρας σε οποιουδήποτε χώρους για τους οποίους εύλογα πιστεύει ότι πρέπει να επιθεωρηθούν. Προκειμένου για οικιακά υποστατικά, έχει εφαρμογή και στις περιπτώσεις αυτές η παράγραφος (α) του παρόντος εδαφίου·

(γ) να συνοδεύεται από αστυνομικό, αν έχει εύλογη αιτία να πιστεύει ότι θα παρεμποδισθεί στην άσκηση των εξουσιών του ή την εκτέλεση των καθηκόντων του. Η Αστυνομία έχει υποχρέωση να διαθέτει έναν ή περισσότερους αστυνομικούς για να συνοδεύουν τον Επιθεωρητή όταν αυτός το ζητήσει·

(δ) να συνοδεύεται από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο κρίνει αναγκαίο·

(ε) να προβαίνει σε ελέγχους, επιθεωρήσεις, έρευνες, ανακρίσεις, ή εξετάσεις που θεωρεί αναγκαία για τη διαπίστωση της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος Νόμου, και ιδίως—

(i) να απαιτεί από οποιοδήποτε πρόσωπο, για το οποίο έχει εύλογη αιτία να πιστεύει ότι μπορεί να παράσχει πληροφορίες ή διευκρινίσεις σχετιζόμενες με οποιαδήποτε επιθεώρηση που αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου, να απαντά σε σχετικές ερωτήσεις, μόνο του ή με την παρουσία οποιουδήποτε άλλου προσώπου, την οποία μπορεί ο Επιθεωρητής να απαιτήσει ή να επιτρέψει, καθώς και να απαιτεί από το πρόσωπο αυτό να υπογράψει δήλωση ότι οι απαντήσεις του είναι αληθείς·

(ii) να απαιτεί την παρουσίαση οποιουδήποτε βιβλίου, αρχείου, πιστοποιητικού ή άλλου εγγράφου ή στοιχείου του οποίου την εξέταση θεωρεί αναγκαία για τους σκοπούς του ελέγχου της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος Νόμου, να τα επιθεωρεί, να τα εξετάζει και να λαμβάνει αντίγραφα αυτών εν όλω ή εν μέρει·